

Kertomusluonnoksesta annetut lausunnot

16/2023 Vaikeasti työllistyvien työvoimapalvelut

Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin, TYP-toiminnan ja SIB-mallin toimivuus

D/128/04.07.02/2022

Työ- ja elinkeinoministeriö, 12.10.2023.

Sosiaali- ja terveysministeriö, 16.10.2023.

Lausunto

12.10.2023

VN/27637/2023
VN/27637/2023-TEM-2

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto tarkastuskertomusluonnoksesta Vaikeasti työllistyvien työvoimapalvelut

Työ- ja elinkeinoministeriö on laatinut seuraavan lausunnon tarkastuskertomusluonnoksesta 'Vaikeasti työllistyvien työvoimapalvelut' esitetyn pyynnön mukaisesti. Ministeriö kiittää yhteistyöstä tarkastuksen valmistelussa samoin kuin mahdollisuudessa kommentoida tuloksia ennakolta.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että kokonaisuudessaan tarkastusraportti on laadukas ja tarjoaa paljon tietoa ministeriön valmistelu- ja suunnittelutyöhön. Henkilöstön esiin tuomat seikat täydentävät ministeriön muuta tiedonhankintaa.

Lausunto on jaoteltu suosituksia ja kannanottoja koskevaan osioon sekä kunkin teeman erilliskäsittelyyn.

Tarkastusraportissa on esitetty tarkastuksen kysymykset ja kriteerit sekä käsitelty aineiston hankintaa tarkastusteemoittain. Tarkastuskysymysten esittelyssä kerrotaan, että kysymys 'Ovatko aktiiviset työvoimapolitiittiset palvelut edistäneet vaikeasti työllistyvien työllistymisen edellytyksiä?' Tähän kysymykseen ei kyetty vastaamaan aikataulusyistä. Tuon kysymyksen kohdalla tarkastuksen kohteena olisi ollut myös sosiaalipalveluihin kuuluva kuntouttava työtoiminta. Työ- ja elinkeinoministeriö toivoo, että tarkastusraportissa tuotaisiin esille, että tarkastuksen kohteena olevat teemat muodostavat vain osan vaikeasti työllistyvien palveluiden kokonaisuudesta. Lisäksi kaikki palvelut eivät edellytä kehittämisohjelmaa. Nykyisessä muodossa tarkastusraportin otsikko sekä tarkastuksen tarkoituksen ja tavoitteiden kuvaus voivat johtaa väärään käsitykseen. Myöhemmin tekstissä on maininta, että ensimmäiseen tarkastuskysymykseen ei kyetty vastaamaan.

Annetut suositukset

Seuraavassa kommentoidaan työ- ja elinkeinoministeriölle kohdistettuja suosituksia.

Suositus 1: Tulisi kehittää työnhakijan palveluprosessia koskevaa lainsäädäntöä ja ohjeistusta siten, että TE-palveluiden henkilöstöresurssit kohdentuisivat nykyistä tehokkaammin asiakkaiden palvelutarpeiden mukaan.

Nykyisessä työvoimapalvelujen järjestämismallissa ministeriö johtaa, ohjaa ja seuraa sitä, että TE-palvelut toteutuvat kaikkialla Suomessa asiakaslähtöisesti ja tuloksellisesti. Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole mahdollisuuksia ohjata henkilöstöresurssin kohdentamista eri tehtäviin, joskin se valmistelee toimintamäärärahojen kohdentamisen eri toimistoihin. TE-toimistot voivat siten itsenäisesti päättää henkilöstön kohdentamista eri tehtäviin. Laissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta (897/2009) on säädetty, että työ- ja elinkeinotoimiston hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta määrätään toimiston työjärjestyksessä. Työ- ja elinkeinotoimiston työjärjestyksestä päättää toimiston johtaja.

Edellisen lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että tuleva työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtyminen kuntasektorille lisää entisestään toimijoiden itsenäisyyttä (mukaan lukien muutos rahoituksen ohjaamisessa). Ministeriö vastaa edelleen lainsäädännön valmistelusta mutta kaikki muu ohjaus on vuodesta 2025 alkaen informaatio-ohjausta ja suosituksia. Myös sosiaali- ja terveysministeriön hyvinvointialueille tarjoama ohjaus on samansuuntaista. Muutokseen liittyen ministeriön rooli lakien soveltamisohjeiden laatimisessa on osin määrittelemättä. Tällä on vaikutusta nykyisenkaltaisten säädösten soveltamisohjeiden antamiseen. Kunnille työvoimaviranomaisina ja muille organisaatioille voidaan laatia suosituksia, minkä lisäksi lakien toimeenpanon tukemiseksi voidaan järjestää perehdytystä ja koulutusta, mikä kuuluu KEHA-keskuksen vastuulle.

Suositus 2: Tulisi yksinkertaistaa määrällistä työnhakuvelvollisuutta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjeistuksia, jotta velvoitteen asettaminen olisi asiantuntijoille yksiselitteistä.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että käsitellessään hallituksen esitystä HE 167/2021 vp eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyi mietinnössään (TyVM 17/2021 vp) perustuslakivaliokunnan aiemmin esittämään käsitykseen pohjoismaista työvoimapalvelumallia koskevan lainsäädännön monimutkaisuudesta ja vaikeaselkoisuudesta. Eduskunta edellyttikin hallituksen esitykseen antamassaan vastauksessa (EV 212/2021 vp), että "hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa koskevan sääntelyn ymmärrettävyyden ja ennakoitavuuden parantamiseksi sekä antaa asiassa selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2023 loppuun mennessä."

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti keväällä 2023 selvityshenkilön arvioimaan edellä tarkoitettuja mahdollisia säädösmuutostarpeita. Toistaiseksi julkaisematon selvitystyö valmistui syksyllä 2023. Selvityshenkilö esitti huomiota lainsäädännön selkeyttämiseksi, mutta samalla hän kiinnitti huomiota myös siihen, etteivät monimutkaisuuteen tai vaikeaselkoisuuteen liittyvät haasteet välttämättä aina edellytä tai edes ole kokonaan ratkaistavissa lainsäädännön keinoin, vaan ne voivat edellyttää erilaisten soveltamisohjeiden ja neuvontamateriaalin kehittämistä.

Suositus 3: Tulisi tulevissa SIB-hankkeissa mahdollisuuksien mukaan huomioida myös hankkeiden vaikutukset vaikeasti työllistyvien toimintakykyyn.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että annettuun suositukseen ei ole huomautettavaa. Mittareiden luominen ja tulosten arviointi luotettavasti ovat tärkeitä osa-alueita kehittämistoimissa. Työ- ja elinkeinoministeriön kokemuksena on, että vaikuttavuusseurannassa vaikeus rakentaa yhtenäisiä luotettavia mittareita koskee myös aktivointipalveluita.

Suositus 4. Raporttiluonnoksessa on suositeltu, että työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön tulisi yhteistyössä huolehtia siitä, että vaikeasti työllistyvät ohjataan tarvitsemiinsa sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja työvoimapalveluihin.

Työ- ja elinkeinoministeriö haluaa tuoda esille, että säädösten avulla asia on selkeä. Lisäksi ohjeistettu toimintamalli työttömien terveystarkastuksiin ohjaamisesta konkretisoi ohjausta yhden tärkeän osa-alueen osalta. On tärkeää selkeyttää TYP toimintamallin osalta sitä, että sote-palveluiden tai kuntoutuspalveluiden tarve ei välttämättä edellytä tai mahdollista ohjaamista TYP-toimintamallin piiriin (tai jatkossa monialaisen tuen yhteistoimintamalliin ohjaamista). TE-palvelut voi tehdä yhteistyötä kahdenvälisesti esim. konsultoimalla tai muulla sovitulla tavalla.

Kommentit tarkastusviraston kannanotot osioon

Tarkastusviraston kannanotot -otsikon alla on kuvaus vaikeasti työllistyvien kohderyhmästä. Kuten tekstissä myöhemmin on tuotu esille 'rakenteellinen työttömyys on sellaista työttömyyttä, joka ei vähene, vaikka samaan aikaan vallitsisi työvoimapula'. Tilastokeskus on käyttänyt tätä määritelmää. Tarkastuksen teksteissä on jonkin verran käytetty sekä vaikeasti työllistyvät -termiä että rakennetyöttömyys -termiä.

Vaikeasti työllistyviä kuvaavana on raportissa käytetty työ- ja elinkeinoministeriön tilastoa vaikeasti työllistyvät, rakennetyöttömyys. Tilasto sisältää tilanteen kuukauden lopussa henkilöistä, jotka ovat

- olleet vähintään vuoden yhdenjaksoisesti työttömänä
- olleet viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä, pois lukien edelliseen ryhmään kuuluvat yhdenjaksoiset pitkäaikaistyöttömät
- jääneet palveluilta työttömäksi eli viimeisen 12 kuukauden aikana työllistämisesä, työharjoittelussa/työelämävalmennuksessa, työvoimakoulutuksessa, valmennuksessa, kokeilussa, vuorotteluvapaasijaisena, omaehtoisessa opiskelussa tai kuntouttavassa työtoiminnassa olleet, joiden työllistäminen on päättynyt 3 kuukautta ennen laskentapäivää ja jotka ovat kuukauden laskentapäivänä työttöminä työnhakijoina. Henkilöt eivät sisälly pitkäaikaistyöttömien tai edellä kuvattuun rinnasteisten pitkäaikaistyöttömien muuttujiin.
- sijoittuva palveluilta palveluille. Tähän lasketaan työllistämisesä, työharjoittelussa/työelämävalmennuksessa, työvoimakoulutuksessa, valmennuksessa, kokeilussa, vuorotteluvapaasijaisena, omaehtoisessa opiskelussa tai kuntouttavassa työtoiminnassa laskentapäivänä olevat, jotka ovat olleet viimeisen 16 kuukauden aikana em. palveluissa, joka on kuitenkin päättynyt 3 kuukautta ennen laskentapäivänä voimassa olevan palvelun alkua. Lisäksi henkilön on täytynyt olla viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana tai em. palvelussa.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää toiveen, että raportin alussa tuotaisiin esille, miten käsitettä käytetään ja mikä rooli on edellä mainitulla tilastolla. Selvää on, että ko. tilasto osoittaa, että henkilöillä on työllistymisen vaikeuksia, joskin tilastoon rekisteröity hyvin erilaisessa tilanteessa olevia.

Työttömyyden pitkittymistä ennustavat tekijät on lueteltu raportissa. Työ- ja elinkeinoministeriö haluaa painottaa, että myös muita tekijöitä on tunnistettu. Kommenttina tähän esitetään, että lisättäisiin sana 'ainakin'. Lisäksi tutkimuksissa on selvitetty, että yksi tekijä ei yksinään välttämättä lisää työttömyyden riskiä hyvin korkeaksi.

Raporttiin on kirjattu, että lähteenä on 'työ- ja elinkeinoministeriön tilastotieto vaikeasti työllistyvät heinäkuussa 2023' ja se, että vaikeasti työllistyvät muodostavat 40 prosenttia kaikista työttömistä ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevista. Tämä vaatisi pientä tarkennusta, koska on oletettavaa, että ko. tietoa käytetään raportin julkistamisen jälkeen laajasti. Työ ja elinkeinoministeriön tilastojen osalta voisi tuoda esille, miten työttömät ja työllistymistä edistävät palvelut ovat mukana tässä tarkastelussa eli onko kyse työttömyysturvalain määritelmästä vai tilastojärjestelmän määritelmästä.

Tarkastuskertomusluonnoksesta käy ilmi, että tilastossa esitetyn kohderyhmän osuus on merkittävä. Näin ollen tarkastuskysymykset - ovatko pohjoismainen työvoimapalvelumalli, työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) ja tulosperusteiset toimintamallit (SIB) edistäneet vaikeasti työllistyvien työllistymisen edellytyksiä - ovat erittäin tärkeitä. Työ- ja elinkeinoministeriö haluaa tuoda esille, että tarkastuksen kohteena olevista palveluista monialainen työllistymistä edistävä yhteispalvelu on lähtökohtaisesti kohdennettu vain osalle vaikeasti työllistyvistä, johtuen laissa määritellystä asiakasrajauksesta.

Seuraavassa työ- ja elinkeinoministeriö käsittelee tarkastusviraston kannanotot tarkastuskysymyksittäin.

Tarkastusviraston kannanotto 'pohjoismaisen työvoimapalvelumallin kaavamainen palveluprosessi ei kohdenna resursseja tehokkaasti'.

Työ- ja elinkeinoministeriö on seurannut jo heti mallin käyttöönoton jälkeen, miten haastattelumäärät ovat kehittyneet ja miten haastatteluja toteutetaan. Tässä tarkastuksessa on saatu hyvää lisätietoa siitä,

mitä kehittämistarpeita on ilmennyt henkilöstön näkökulmasta sekä miten vastaajat kokevat palvelumallin toimeenpanon.

Työ- ja elinkeinoministeriö haluaa tuoda esille, että pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpanon tueksi TE-palvelun henkilöstöresurssia vahvistettiin vuonna 2022 merkittävästi, lähes 1 200 henkilöä. Rekrytointeja voitiin tehdä jo vuoden 2022 alussa, ennen mallin varsinaisen toimeenpanon alkua. Lisähenkilöstön mitoituksen olisi pitänyt ennakkolaskelmien mukaan olla riittävä mallin mukaisten haastattelujen ja keskustelujen sekä muiden toimien toteuttamiseen. Vaikka näin ei ilmeisesti ole täysin käynyt, niin pelkästään henkilöstöresurssien riittämättömyys ei yksin selitä tilannetta. Kuten on tuotu esille, mallin säädöspohja on kohtuullisen monimutkainen ja sisältää useita poikkeuksia. Lainsäädännön ja sen soveltamisen omaksuminen on vienyt ennakoita enemmän aikaa. Samaan aikaan TE-palvelussa on käynnissä työllisyyden kuntakokeilu ja vireillä iso TE-palvelu 2024 -uudistus, jotka osaltaan ovat vieneet voimavaroja ja siten vaikuttaneet asiakaspalvelumallin toimeenpanoon.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo lisäksi, että monipuolisempien aineistojen pohjalta tehty resurssitarjastelu olisi avannut enemmän vaihtoehtoja tilanteen korjaamiseksi. Tarkastuksessa olisi pitänyt ottaa erityisesti kantaa siihen, millaiset henkilöstöresurssit ovat riittävät, erityisesti tarkastuksen pääkysymyksen näkökulmasta. Tätä olisi voinut laskelmoida esim. asiakaskuormituksen perusteella suhteuttaen sen pohjoismaisen työvoimapalvelumallin virkailijoilta/asiiantuntijoilta edellyttämiin toimenpiteisiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että pohjoismaisen työvoimapalvelumallin keskeinen lähtökohta on kaikkien työnhakijoiden vahva tuki erityisesti työnhaun alussa. Uudessa palvelumallissa palvelutarpeiden kartoittaminen käynnistyy aikaisessa vaiheessa. Haastattelujen ja täydentävien keskustelujen tarkoituksena on saada nopeasti kattava käsitys työnhakijoiden erilaisista tilanteista, jotta ne voidaan huomioida yksilöllisessä palveluprosessissa. Toimintamallin yhtenä toivottavana tuloksena on - pitemmällä aikavälillä - saavuttaa työttömyyden pitkittymistä ennaltaehkäiseviä vaikutuksia. Mahdolliset työkyvyn haasteet on myös tärkeää havaita työttömyyden alkuvaiheessa ja ohjata työnhakija esimerkiksi terveydenhuollon palveluihin. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että tarkastuksessa saatu tieto vaikeasti työllistyvien mahdollisesta alipalvelusta on hyvä selvittää tarkemmin.

Kyselyssä palvelujen ja tuen antaminen on yhdistetty palvelumalliin eli siihen, kuinka usein asiakasta kontaktoidaan. Työ- ja elinkeinoministeriö tuo esille, että palvelujen räätälöinti on laajempi kokonaisuus ja sitä voidaan toteuttaa myös uudessa asiakaspalvelumallissa. Palvelujen räätälöinti on osa työllistymissuunnitelman sisältöä, esimerkiksi minkälaista osaamisen kehittämistä tarjotaan tai kuinka pitkä palkkatuettu työjakso on tarkoituksenmukaista järjestää.

Kokemukset aiemmasta palvelumallista osoittavat, että myös omatoimisen työnhaun varassa olevilla olisi ollut työnhaun tuen tarvetta jo työnhaun varhaisessa vaiheessa, sillä myös tässä asiakasryhmässä työttömyydet pitkittyivät merkittävästi.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että hallinnollisen työn määrästä todettuihin havaintoja tulee kiinnittää huomioita, jotta mallin vaikuttavuutta voidaan tehostaa. Tehdyn kyselyn vastauksissa mahdollisesti heijastuu kuitenkin myös se, että uusi asiakaspalvelumalli on monella tapaa uusi ja käännteentekevä. Asiakkaalle annetaan aiempaa enemmän vastuuta työnhaussa, mutta asiaa pitää seurata ja selvittää työttömyysturvan näkökulmasta. TE-palveluiden asiiantuntijoille on tullut lisää velvoitteita kaikkien työnhakijoiden työnhaun tukemisessa. Tarkastuksessa on tuotu esille monia mallissa koettuja epäkohtia liittyen siihen, miten määrälliset, tehtyihin ennakkoarvioihin pohjautuvat, haastattelumääriä koskevat tavoitteet on saavutettu ja miten hankalaksi malli on hallinnollisesti koettu. Kyselyn vastaajat painottavat joustavuuden ja harkintavallan tärkeyttä yhteydenottojen valinnassa. Toisaalta on tullut esille kasvokkain tapahtuvan palvelun hyvät vaikutukset. Tällä osa-alueella tehokkuuden ja määrällisten tavoitteiden korostuminen voi johtaa myös kielteisiin vaikutuksiin. Kyselyn tuloksissa kysymykseen 'asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu toteutuu uudessa palvelumallissa' saaduissa vastauksissa vastaajat ovat täysin eri mieltä tai osittain eri mieltä. Tämä herättää pohdintaa, mikä tilanne olisi yhdenvertaisuuden näkökulmasta, jos harkintavaltaa olisi selkeästi enemmän.

Tarkastusviraston kannanotto 'työhakuvelvollisuus vaatii yksinkertaistamista'.

Tarkastusvirasto on käsitellyt tarkastuskertomuksessaan tarkastuksen kohderyhmää laajemmin uuteen asiakaspalvelumalliin sisältyvää työhakuvelvollisuutta.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että työhakuvelvollisuuden keventämistoimia on jo vireillä. Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että näennäisten työhakemusten kohdalla arvion on tehnyt kyselyyn vastannut TE-henkilöstö. Raportin mukaan tarkastuksen kyselyyn vastaajat olivat huolissaan siitä, että heillä ei ole mahdollisuutta valvoa työnhaun kohdistumista. Vaikka raportin liite 2:ssa ei ole löydettävissä kyseistä tietoa, on tieto osaksi ristiriidassa näennäisiä työhakemuksia koskevan arvion kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö haluaa tuoda täydentävänä tietona tarkasteluun työnantaja-asiakkaille suunnatun kyselytutkimuksen tulokset. Työ- ja elinkeinoministeriö on yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa laatinut syksyllä 2023 TE-palvelujen työnantaja-asiakkaille suunnatun kyselytutkimuksen, jolla kartoitettiin mm. näennäishakemusten määriä (N=1623). Kyselyn tulosten perusteella valtaosa (85 %) vastanneista työnantajista ei ole havainnut pohjoismaisen työvoimapalvelumallin lisännen yritykselle lähetettyjen työhakemusten määrää lainkaan tai niiden määrä on kasvanut maltillisesti. Kyselyyn vastanneista yrityksistä reilu kolmannes (36 %) koki näennäishakemusten määrän kasvaneen uudistuksen myötä. Kuitenkin 60 % näistä vastaajista näki määrien kasvaneen vähän tai korkeintaan kohtalaisesti. Kyselytutkimuksen perusteella työhakuvelvoite on toki johtanut näennäishakemusten määrän kasvuun, muttei se ole koko yrityskenttää tarkasteltaessa merkittävä ongelma.

Tarkastusviraston kannanotot koskien työllistymistä edistävää monialaista yhteispalvelua: 'TYP asiakkuudet kestävät pitkään, ja asiakkaat tarvitsevat paljon terveystalvuita', 'TYP toiminnassa on paljon alueellisia vaihtelua'.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että havainnoista ja kannanotoista voidaan pääosin olla samaa mieltä.

Työ- ja elinkeinoministeriö tuo esille, että kannanotossa käytetty tilastotieto on hieman harhaanjohtavaa. TYP-toimintamalliin ohjaamisen keskiössä ja ensisijainen kriteeri on se, että asiakkaalla on TYP-laissa tarkoitettu monialaisen yhteispalvelun tarve, mikä tarkoittaa, että etuuspäivien määrä tai työttömyyden kesto ei yksinään ole palveluun ohjauksen peruste. Useiden palvelujen tarve on juuri se tekijä, minkä vuoksi asiakas tarvitsee kyseistä palvelua.

Kannanotossa on tuotu esille, että osa asiakkaista on tosiasiallisesti työkyvyttömiä. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että tosiasiallisesti työkyvyttömiä käsite ilman selitystä voi olla ongelmallinen. Se ei myöskään vastaa nykyistä käsitystä osatyökykyisten työkyvyn tukemisesta ja työhön osallistumisen edistämistä. Tavoitteena oleva työllisyysasteen nostaminen edellyttää myös alentuneen työkyvyn omaavien työllistymisen tukemista. On kuitenkin mahdollista, että tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilö on tosiasiallisesti työkyvyn suhteen niin vaikeassa tilanteessa, että hänen pääsyä tai paluuta työmarkkinoille ei ole mahdollista tukea julkisilla työvoimapalveluilla tai monialaisella palvelulla.

Ministeriön ohjausroolin muuttuminen 1.1.2025 tarkoittaa monialaisen tuen yhteistoimintamallin ohjauksessa sitä, että ministeriö ei enää jatkossa aseta valtakunnallista ohjausryhmää ohjausta varten. Valtakunnallisten tavoitteiden asettaminen, seuranta ja toimeenpanon arviointi toteutuisi työllisyyden edistämisen neuvottelukunnan ja sen jaostojen työnä.

Tarkastusviraston kannanotto 'tulospäruusteisilla rahoitussopimuksilla on edellytykset edistää vaikeasti työllistyvien työllistymistä'.

Tarkastuksessa käsiteltiin SIB-mallilla (Social Impact Bond) eli tulospäruusteisilla rahoitussopimuksilla toteutetuista hankkeista työ- ja elinkeinoministeriön tilaamia Työllistymisen edistäminen -hanketta (Työ-SIB) ja Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen -kokeilua (Koto-SIB).

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan tarkastuksen havainnot ja kannanotot liittyen Työ-SIB:iin ovat erinomaiset ja todenmukaiset. Niin ikään Koto-SIB:n osalta ei ole kommentoitavaa.

Kommentit raportin teksteihin

Työ -ja elinkeinoministeriö esittää seuraavia korjauksia asiavirheisiin ja asioita selkeyttäviä täydennyksiä sekä taustoittaa muutostarpeita (sivulta 10 alkaen).

Faktalaatikoiden teksteihin kommentteja:

1. Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu eli TYP-toiminta (s. 29)
 - 1. kpl: "Lailla säädetään monialaisen yhteispalvelun toimintamallista, jossa.. [lisäys] yhteen sovitettuna kokonaisuutena." Toimintamallissa on erityistä nimenomaan se, että kolme viranomaista sovittaa palvelunsa asiakkaan palvelutarpeen mukaiseksi kokonaisuudeksi. Tämä kokonaisuus, toteutuksen mahdollinen vaiheistus sekä etenemisen seuranta kirjataan monialaiseen työllistymissuunnitelmaan.
 - Ensimmäisen kappaleen viimeinen lause ei vastaa lain henkeä, vrt. edellä.
 - Ministeriö esittää, että kappaleeseen lisätään TYP-lain mukainen monialaisen yhteispalvelun tarpeen määritelmä esim. pykälätekstistä muotoiltuna: Työttömällä on monialaisen yhteispalvelun tarve, jos hänen työllistymisensä edistäminen edellyttää TE-toimiston, hyvinvointialueen ja KELAn järjestämistä kuuluviin TE-palveluiden, sosiaali- ja terveystieteiden sekä kuntoutuspalveluiden yhteensovittamista.
 - 2. kpl: Koska TYP-toimintamallissa on kyse TE-palveluiden, sote-palveluiden ja Kelan kuntoutuspalveluiden yhteensovittamisesta, TYP-lakiin tehtiin sote-palveluiden järjestämistä vastuun siirtymistä koskevat muutokset liittyen hyvinvointialueiden käynnistymiseen.
 - 3. kpl: Ministeriö esittää tässä käytettäväksi "uudesta TYP-laista" sen virallista nimeä eli "Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023) tulee voimaan." Huomioitavaksi myös muualla tekstissä, että jos halutaan käyttää uusi TYP-laki -sanaparia puhuttaessa laista työllistymisen monialaisesta edistämisestä, sanapari olisi selkeyden vuoksi hyvä laittaa lainausmerkkien sisään ("uusi TYP-laki").
 - Harkittavaksi kappaleeseen myös lisäys työvoimapolitiikan järjestämislaista (380/2023). Nyt viittaus hallituksen esitykseen voi jättää uudistuksen voimaantulon epäselväksi. (TE-palveluiden järjestämistä vastuun siirto valtiolta kunnille tulee siis voimaan 1.1.2025 ja osana uudistusta myös "uusi TYP-laki" tulee voimaan .

TYP-toimintamallin palveluprosessi (s. 31)

- Ministeriö toteaa, että faktalaatikon kuvaus ei ole täysin TYP-lain mukainen.
- Ministeriö esittää, että monialaisen yhteispalvelun tarpeen arviointi lisätään kuvaukseen. Kyseessä on monialaisen yhteispalvelun avainelementti, joka käynnistää TYP-palveluprosessin.
- Yhteistoimintamalliin ohjaaminen on kaksivaiheinen: Kun jokin toimijoista tahollaan tunnistaa asiakkaallaan mahdollisesti olevan TYP-laissa tarkoitettua monialaisen yhteispalvelun tarve, se ohjaa asiakkaan monialaiseen palvelutarvearvioon. Toimijat yhdessä asiakkaan kanssa tekevät palvelutarvearvion kartoitusjakson aikana.
- Palveluprosessi alkaa vasta sen jälkeen, kun monialainen palvelutarve on yhdessä todettu. Kääntäen: Jos toimijat yhdessä toteavat, että asiakkaalla ei ole TYP-laissa tarkoitettua monialaisen yhteispalvelun tarvetta, sovitaan asiakkaan ohjaamisesta tarpeenmukaiseen palveluun ja asiakkuuteen eikä TYP-toimintamallin asiakkuus ala.

Asia- tai tulkintavirheet:

- Faktalaatikossa sivulla 29, 3. kappaleen 3. lauseessa on termivirhe: ".jatkossa työvoimaviranomaisena kunta tai työssäkäyntialue." po. "kunta tai kunnat yhdessä"
- Raportin alun teksteissä keskittyminen pitkäaikaistyöttömyyden ja työmarkkinatuen maksupäivien keston kriteereihin voi synnyttää tarpeettomasti kuvan, että kaikki pitkään työttömänä olleet tulisi ohjata ja palvella TYP-toimintamallissa. Näin ei ole.
 - o Esimerkiksi terveystieteiden palvelujen tarve ei automaattisesti tarkoita, että työtön tarvitsee TYP-toimintamallia. Terveystieteiden palveluihin voi ohjata myös suoraan TE-palveluista ja hyödyntää kahdenvälistä konsultointia. Ks. aiemmin *monialaisen yhteispalvelun tarve*.
- Tosiasiallisesti työkyvyttömiä työllistämisen edistäminen näyttäytyy raportissa (ilmeisesti haastatteluissa vahvasti esiin nostettuna) siltä, että heidän tilannettaan ei voisi TYP-toimintamallin avulla edistää. Raportin lopussa todetaan kuitenkin myös, että palveluprosessin tulos

voi olla myös syyperusteinen etuus eli eläke. Tämä on täysin sallittu tulos TYP-toimintamallille, mutta ei nyt käy kovinkaan selvästi ilmi.

Asiaan liittyen on mahdollista, että TYP-toimintamalliin ohjaamista ja prosessin alkamista on tullut TYP-verkostoissa liian kapeasti. Lakivalmistelun aikana ja sen voimaantulon jälkeen järjestetyissä alueellisissa tilaisuuksissa tuotiin kuitenkin esille, että kun pitkään työttömänä olleen tilannetta aletaan selvittää, on mahdollista, että työ- ja toimintakyvyn rajoitteet osoittautuvat niin suuriksi, että eläke-edellytykset täyttyvät. Tällöin sosiaalipalvelut tai terveystalvelut voisivat tukea prosessia/eläkkeen hakemista. TYP-toimintamallia ei kuitenkaan haluttu lakisääteistää eläkeselvittelypaikaksi, minkä vuoksi tämä palveluprosessin lopputulema on voinut jäädä vähälle huomiolle. Riskinä tällaisessa toteutuksessa voi kuitenkin olla, että asiakkaan tilanteeseen ei tartu kukaan.

Asiavirhe liittyen TyöSIB- hankkeen toteutusalueisiin (sivu 46). TyöSIB:ssä mukana olevat toimijat (TE-toimistot) vaativat päivittämistä seuraavasti:

- Uudenmaan TE-toimisto, mukana 2019 loppuvuodesta
- Hämeen TE-toimisto, 2020
- Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto, 2020
- Pirkanmaan TE-toimisto, 2021
- Lisäksi TE-toimistojen alueilla olevat mahdolliset kuntakokeilut

Muut kommentit:

Seuraavassa on esitetty muutamia täydentäviä ja taustoittavia kommentteja arvioita:

Mitä tarkastettiin -osiossa on tuotu esille myös muita kehittämistoimia. Tässä yhteydessä voisi olla aiheellista mainita osana työkykyohjelmaa perustettu valtionyhtiö Työkanava Oy ja sen tarjoamat mahdollisuudet.

Pohjoismaisen työvoimapaaluvallin käsittelyssä (alk. sivu 10) työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä havaintoja, joissa toimintamalli ei ole vielä toteutunut täysimääräisesti, mutta tehdyt havainnot ovat tukenneet mallin toimeenpanon tärkeyttä vaikeasti työllistyvien palveluissa. On tuotu esille, että lähipalvelu parantaa asiakastyön vaikuttavuutta, mikä on yhteydessä saavutettuun luottamukseen ja motivointiin. Tuen varhainen tarjoaminen heijastunee työttömyysjaksojen kokonaisuuteen. Tarkastuksessa on tullut esille, että neljännes vastaajista arvioi, että vaikeasti työllistyvä saadaan ohjattua aiempaa nopeammin niihin palveluihin, joita hän tarvitsee.

Sivulla 14 noin 51% kyselyyn vastanneista arvioi, että tukea on pystytty tarjoamaan aiempaa varhaisemmin. Kiinnittää huomiota, että tätä tulosta ei ole nostetut erikseen esille, vaikka se on uuden toimintamallin keskeisiä tuloksia.

Terveysongelmat nousevat esille raportissa. Työ- ja elinkeinoministeriö haluaa tuoda esille taustatietona seuraavaa. Vaikeasti työllistyvissä on henkilöitä, joilla työllistymistä vaikeuttaa usea päällekkäinen tekijä. Aiemmissa selvityksissä on tullut esille, että esimerkiksi terveydentilaa koskevat haasteet voivat olla akuutteja jo työttömyyden alussa, mutta henkilö ei halua kertoa niistä. Etuna tiiviissä palvelumallissa on, että asiakas oppii luottamaan asiantuntijaan ja palvelutarpeen tarkasteluun tulee uusia ulottuvuuksia.

OECD:n Faces of Joblessness tutkimuksessa terveysongelmat ovat koettuja terveysongelmia. Kyseisessä tutkimuksessa kohderyhmänä eivät ole ainoastaan työttömät vaan laajemmin kokoaikaisen työn ulkopuolella olevat. Tutkimuksessa käytettiin SILC aineistoa, jossa terveystietojen muuttajat ovat:

PH010 'General health' , PH020 'Suffer from any chronic (long-standing) illness or condition' ,
PH030 'Limitation in activities because of health problems' , PH040 'Unmet need for medical examination or treatment (Unmet needduring last 12.

Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi, että OECD:n uutta näkökulmaa tarjoava tutkimus on ollut tärkeä. Erityisesti suuret prosenttiluvut terveydellisten esteiden kohdalla osoittavat sen, kuinka tärkeää on, että näihin terveysongelmiin päästään tarttumaan mahdollisemman aikaisessa vaiheessa. Terveystarkastuksiin ohjaaminen voi olla avaintekijä kuntoutusprosessin käynnistymisessä. Sekään ei auta, jos kyseiset palvelut eivät vedä, mikä on tullut myös tarkastuksessa esille. Tässä tapauksessa uudella asiakaspalvelumallilla

on rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa siihen, miten henkilö tulee autetuksi toisessa palvelujärjestelmässä.

Työnhakuvelvollisuutta on käsitelty sivulta 20 alkaen. Raportissa tuodaan esille, että osa työnhakijoista pitää työnhakuvelvollisuutta monimutkaisena. Tämä perustuu kyselyn tulokseen, jossa asiaa on kysytty TE-asiantuntijoilta. Työnhakijoiden näkemys ei ole siten tiedossa. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota tarkastushavaintoon, että henkilökohtainen neuvonta työnhakuvelvollisuudesta vie liikaa aikaa tilanteessa, jossa aikaa tarvittaisiin työnhaun tukeen. Selvityspyyntöjen osalta tarkastuksessa saatu tieto on myös hyvää täydentävää tietoa mallin toimeenpanon pulmista. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota myös tuloksiin, joissa on arviot toimintamallin hyvistä puolista.

Raportissa on tuotu esille tilastotietoa työnhakuvelvollisuuden toimeenpanosta sivulla 21. Tilastotiedon käsittelyssä voitaisiin viitata sivun 12 faktalaatikon teksteihin työnhakuvelvollisuuden alentamisesta tai mahdollisuudesta poistaa se kokonaan.

Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin työllisyysvaikutuksista on arviot sivulta 26 alkaen. Tarkastuskertomusluonnoksen mukaan mallien työllisyysvaikutusten arvioidaan jäävän lainvalmistelun yhteydessä tehdyistä arvioista. Raportissa on tuotu esille, että työllisyysvaikutuksia ei ole kyetty arvioimaan luotettavasti. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että saatu tulos johtunee osin siitä, että mallia ei ole ainakaan toistaiseksi kyetty panemaan täysimääräisesti toimeen, ja toisaalta ennakkolisten vaikutusarvioiden mukaan työllisyysvaikutukset olisivat odotettavissa vasta tulevaisuudessa (työllisyysvaikutukset on arvioitu saavutettavan vuoteen 2025 mennessä). Vastausten perusteella 6 prosenttia arvioi, että uuden palvelumallin edistäneen työllistymistä. Palvelumallilla saattaa olla kuitenkin työllistymisen edellytyksiä vahvistavia vaikutuksia suuremmalle asiakasmäärälle, jos heidän työnhakuprosessiaan voidaan tukea aiempaa paremmin. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että työllisyysvaikutusten syntymekanismia ja niitä koskevien arvioiden realistisuutta olisi voinut tarkastuksessa pohtia enemmän.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteistyö alkaen sivulta 28. Työ- ja elinkeinoministeriö haluaa tuoda esille tarkastusviraston kannanotossakin esille otettuun palvelun kestoon liittyen asiakkaan kokonaistilanteen. Koska TYP-laki kohdentuu pidempään työttömänä olleisiin, lähtökohtaisesti prosessit ovat pitkiä.

Työ -ja elinkeinoministeriön ymmärtää, että tarkastuksen aikataulu ja sen monet osa-alueet ovat vaikuttaneet käytettävään aineistoon. Tarkastuksen johtopäätöksissä on käytetty paljon kyselyaineiston tuloksia. Työ- ja elinkeinoministeriö katsookin, että osa tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä johtopäätöksistä olisi vaatinut tuekseen monipuolisempia aineistoja.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää sitä, että sillä on ollut mahdollisuus olla mukana tarkastuksen esivalmistelussa ja ministeriön asiantuntijoita on kuultu tarkastuksen yhteydessä.

Kimmo Ruth
Työmarkkinaneuvos, osastopäällikön poissa ollessa

Päivi Haavisto-Vuori
Neuvotteleva virkamies

Jakelu Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV

Tiedoksi osastopäällikkö Jan Hjelt, TEM
osastopäällikkö Tiina Korhonen, TEM
vt. ryhmäpäällikkö Outi Viljamaa, TEM

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto tarkastuskertomukseen

Valtion talouden tarkastusvirasto on pyytänyt lausuntoa vaikeasti työllistyvien työvoimapalveluiden tarkastuskertomuksen luonnokseen 17.10.2023 mennessä.

Tarkastetut palvelut

Tarkastuksessa arvioitiin, parantavatko pohjoismainen työvoimapalvelumalli, työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) ja tulosperusteiset toimintamallit vaikeasti työllistyvien työllistymisen edellytyksiä.

Toukokuussa 2022 käyttöön otetun pohjoismaisen työvoimapalvelumallin tavoitteena on tarjota työnhakijoille yksilöllistä tukea aiempaa varhaisemmin ja tiiviimmin sekä lisätä työnhakijoiden omatoimista työnhakua määrällisellä työnhakuvelvollisuudella. Tarkastuskertomusluonnoksen mukaan työvoimaviranomaisten henkilöstöresurssit eivät riitä tällä hetkellä mallin toimeenpanoon, minkä vuoksi työnhakijoiden haastatteluja ja keskusteluja järjestettiin lähes puolet vähemmän kuin malli olisi edellyttänyt. Myöskään asiakastapaamisiin käytetty aika ei ollut riittävä ja ne viivästyivät tavoiteaikataulusta. Myös lähipalvelun osuus alkuhaastatteluissa jäi ensimmäisenä vuonna 38 prosenttiin tavoitteesta, jonka mukaan mallin kaikki alkuhaastattelut tulisi pääsääntöisesti järjestää kasvokkain toimipisteessä.

Tarkastuksessa päädyttiin siihen, että pohjoismaisen työvoimapalvelumallin kaavamainen palveluprosessi ei kohdenna resursseja tehokkaasti työllisyyden edistämiseen, koska se johtaa tällaisenaan omatoimisten työnhakijoiden ylipalveluun ja vaikeasti työllistyvien alipalveluun sekä lisää hallinnollisen työn osuutta. Malliin sisältyvä työnhakuvelvollisuuden kattavuus jäi 10 prosenttiin valmisteluvaiheen arviosta ja sen työnhakuvelvollisuuden asettamisessa sovellettavat kriteerit vaihtelivat ohjeiden monitulkintaisuuden vuoksi, mikä aiheutti eriarvoisuutta palvelun asiakkaiden välille. Tarkastuksen mukaan työnhakuvelvollisuuden asettaminen aiheutti haasteita vaikeasti työllistyville, joiden työllistymisedellytysten parantamista hankaloittivat sosiaali-, terveys ja kuntoutuspalvelujen niukat resurssit.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) on yhteistoimintamalli, jonka tavoitteena on edistää pitkäaikaistyöttömien työllistymistä tarjoamalla heille palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluita sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluita. Tarkastusraportin mukaan asiakkuudet ovat keskimäärin pitkiä ja osa asiakkaista tarvitsee useita eri palveluja. Lisäksi osa asiakkaista on

tosiasiallisesti työkyvyttömiä, jotka ovat työvoimapalvelujen asiakkaina, koska eivät ole oikeutettuja työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tässäkin palvelussa hyvinvointialueiden palvelut koetaan riittämättömiksi. Palvelussa on paljon alueellista vaihtelua siinä, kuinka suuri osuus kriteerit täyttävistä työnhakijoista on asiakkaina ja siinä kuinka paljon verkostoon on suunnattu terveyden huollon ammattilaisten työpanosta. Toiminnan ohjaus, kehittäminen, tavoitteiden asettaminen ja seuranta on ollut vähäistä. Toiminnassa käytetyn TYPPI-järjestelmän puutteet ja kirjaamiskäytäntöjen vaihtelevuus aiheuttavat sen, että toiminnasta saadaan heikosti luotettavaa tietoa.

Tarkastuksessa käsiteltiin myös SIB-mallia (Social Impact Bond) eli tulospoikkeuksilla rahoitussopimuksilla toteutettuja hankkeita. Niiden todettiin olevan aikaa vieviä ja työläitä prosesseja koska tulospalkkion laskenta on monimutkaista ja jatkossa tulisi kehittää tulospalkkion laskenta ja –palkkioita palvelemaan paremmin keskeisiä toimijoita. Niiden jatkokehittämistä kuitenkin suositeltiin.

Tarkastusviraston suositukset

Tarkastusvirasto suosittelee, että Työ- ja elinkeinoministeriö kehittää työnhakijan palveluprosessia koskevaa lainsäädäntöä ja ohjeistuksia siten, että TE-palveluiden henkilöstöresurssit kohdentuisivat nykyistä tehokkaammin asiakkaiden palvelutarpeen mukaan ja yksinkertaistaa määrällistä työnhakuvelvollisuutta koskevaa lainsäädäntöä sekä ohjeistuksia, jotta velvoitteen asettaminen olisi asiantuntijoille yksiselitteistä. Lisäksi tulisi tulevissa SIB-hankkeissa mahdollisuuksien mukaan huomioida myös hankkeiden vaikutukset vaikeasti työllistyvien työ- ja toimintakykyyn.

Lisäksi Tarkastusvirasto suosittelee, että sosiaali ja terveysministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö huolehtisivat yhteistyössä siitä, että vaikeasti työllistyvät ohjataan tarvitsemiinsa sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja työvoimapalveluihin.

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja toteaa lisäksi seuraavaa:

Kolme eri kokonaisuutta – pohjoismaista työvoimapalvelumallia, TYP-toimintaa ja SIB-mallia - on arvioitu eri aineistoilla haastattelu- ja kyselyin. Kyselyt on kuvattu hyvin raportissa ja niiden rajoituksia sekä niihin liittyviä varauksia on arvioitu ansiokkaasti. Kokonaisuutena raportista saa hyvän kuvan siitä, miten toimintaa on arvioitu ja miten suosituksiin on päädytty. Kuitenkin etenkin pohjoismaista työvoimapalvelumallia kuvaavissa teksteissä näkyy vahvasti eturivin työntekijöiden kuvaamat ongelmat ja suosituksissa ehdotetaan mallin muuttamista. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että kyseinen uudistus alkoi toukokuussa 2022 ja kyselyaineisto kerättiin jo maaliskuussa 2023 TE-toimistoilta ja työllisyyden kuntakoikeilualueilta. Kyselyaikana malli oli ollut voimassa alle vuoden, mikä on

suurelle toiminnalliselle muutokselle lyhyt toimeenpano-aika. Isojen organisaatioiden toiminnan muutokset eivät tapahdu nopeasti. Tätä voisi olla hyvä avata kohdassa, jossa tuloksiin liittyviä varauksia ja rajoituksia arvioidaan.

Tarkastuskertomuksen alun teksteissä viitataan hyvinvointialueiden palvelujen riittämättömyyteen, jotka ovat vaikuttaneet sekä pohjoismaiseen työvoimapaalvumalliin että TYP-toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriö painottaa, että hyvinvointialueiden tilanteet vaihtelevat suuresti. Tämä tulee esiin myös raportin myöhemmissä TYP-toimintaa koskevissa osioissa, jotka ovat siis ristiriidassa raportin alkutekstien kanssa. Raportissa todetaan, että toiminta oli sujuvampaa alueilla, joilla toimi sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä ennen hyvinvointialueiden aloittamista. Myös esimerkiksi terveydenhoitajien työn kohdentamisen TYP-toimintaan mainittiin vaihtelevan eri alueilla. Pohjoismaisen työvoimapaalvumallin aloituksen yhteydessä työ- ja elinkeinopaalvuihin lisättiin resursseja, jotka tarkastuskertomuksen mukaan eivät kuitenkaan olleet riittäviä. Pohjoismaisen työvoimapaalvumallin lainsäädäntövaiheessa eri tahot nostivat esiin, että uusi laki tulee kasvattamaan asiakkaiden ohjausta myös hyvinvointialueen palveluihin. STM haluaa muistuttaa, että hyvinvointialueille ei kuitenkaan muutoksen yhteydessä kohdennettu lisäresurssia, joka voisi olla syytä mainita tarkastuskertomuksessa, koska asia näkyy myös haastatteluaineistoissa.

TYP-toiminnan yhteydessä esitetään pohdiskelua siitä, että monialaista yhteispaalvua tarvitsee nykyisellään suurempi joukko kuin mitä käytettävissä olevat resurssit mahdollistavat. Lisäksi nostetaan esiin se, että vuoden 2025 alussa tulee voimaan uusi laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (jatkossa TYM-laki), jonka myötä työttömyyden keston perustuvat asiakkuuden kriteerit poistuvat, ja joka tulee kasvattamaan asiakasmääriä entisestään. Lain käsittelyn yhteydessä ei kuitenkaan tuotu esiin, että uusi sääntely tulee myös erilaiseen toimintaympäristöön, kun vastuu työllisyyspaalvujen järjestämisestä siirtyy kunnille vuoden 2025 alusta. TYP-toiminnan paalvun riittävyyden ja tulevan TYM-lain vaikutusten pohdinta irrallaan kontekstista vääristää myös kuvaa pitkäaikaistyöttömien paalvuiden tilanteesta, koska työvoimaviranomaisten ja sosiaalihuollon yhteistyönä tehdään myös kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisia aktivointisuunnitelmia, jotka rinnastuvat monialaisiin työllistymissuunnitelmiin. Näiden huomioiminen aiemmin mainituissa pohdinnoissa olisi olennaista, koska niitä tehdään enemmän kuin monialaisia työllistymissuunnitelmia ja niillä vastataan myös käytännössä samaan tarpeeseen kuin TYP-toiminnalla. Aktivointisuunnitelmia tehtiin vuonna 2022 noin 82 000 kappaletta ja TYP-asiakkaille tehtiin monialaisia työllistymissuunnitelmia noin 48 000. Kelan tilastot kuitenkin osoittavat, että näiden kahden eri aktivointitoiminnan määränkin ulkopuolella on henkilöitä, jotka tarvitsisivat kyseisiä paalvuita.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää kannatettavana suositusta siitä, että uuden TYM-lain toimeenpanon tueksi tarvitaan soveltamisohje ja siitä, että sosiaali ja terveysministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö huolehtisivat yhteistyössä siitä, että vaikeasti työllistyvät ohjataan tarvitsemiinsa sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja työvoimapalveluihin.

Johtaja

Eveliina Pöyhönen

Erityisasiantuntija

Jaana Heinonen

Jakelu

Virva Juurikkala, sosiaalineuvos

STM/APO

STM/SVO